

Ressenya del llibre: Piechnik, I. i Wicherek, M. (eds) (2021). *Langues romanes non-standard*

HÉLOÏSE ELISABETH MARIE-VINCENT GHISLAINE DUCATTEAU

Para citar esta reseña:

Ducatteau, H.E.M.V.G. (2023). Ressenya del llibre: Piechnik, I. i Wicherek, M. (eds) (2021). *Langues romanes non-standard*, *ELUA*, 40, 467-471. <https://doi.org/10.14198/ELUA.24559>

Autoría

HÉLOÏSE ELISABETH MARIE-VINCENT
GHISLAINE DUCATTEAU
Sciences Po, Campus de Nancy, France
heloise.ducatteau@sciencespo.fr
<https://orcid.org/0000-0002-0129-9679>

Ficha bibliográfica:

Piechnik, I. i Wicherek, M. (eds) (2021). *Langues romanes non-standard*. Cracòvia: Universitat Jagel·loniana (505 pàgines, ISBN 978-83-67127-11-0).

Recibido: 07/02/2023

Aceptado: 19/03/2023

© 2023 Héloïse Elisabeth Marie-Vincent Ghislaine Ducatteau

Licencia: Este trabajo está sujeto a una licencia de Reconocimiento 4.0 Internacional de Creative Commons (CC BY 4.0).
<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Palabras clave: no-estándar, pidgin, criollo.

El títol d'aquest llibre està ben escollit. De fet, aquest últim analitza totes les llengües romàniques que es desvien de l'estàndard. Tots dos editors tenen seu a la Universitat que va publicar el llibre: Universitat Jagel·loniana de Cracòvia. Iwona Piechnik està especialitzada

en tipologia lingüística, sociolingüística i contactes lingüístics relacionats amb el francès. En la seva recerca, també va analitzar el finès, l'estonià, el bretó i el turc, mostrant les seves interrelacions. Marta Wicherek està més especialitzada en estudis de traducció i

lexicologia amb un enfocament al castellà. Els autors provenen del Canadà, França, Bèlgica, Espanya, Brasil, Ucraïna, República Txeca, Hongria i Polònia. Els estudis es troben a la cruïlla de diverses subdisciplines de les ciències del llenguatge: fonètica, ortografia, sintaxi, estilística, lexicologia i morfologia. Malauradament, el pròleg no ens informa si el llibre és fruit d'un col·loqui, un projecte interuniversitari o un altre.

En particular, el llibre reuneix 24 contribucions escrites principalment en francès i castellà lògicament, i, en menor mesura, en anglès. Lamentem que cap text estigui escrit en portuguès, català, romanès, romanx, occità o gallec per limitar-nos a enumerar les altres llengües oficials de la romanitat.

Els articles estan ordenats alfabèticament pel cognom de l'autor des d'Arrighi fins a Wicherek. Això és lamentable perquè un altre ordre podria haver facilitat la identificació. Per exemple, l'organització podria haver estat lingüístic-geogràfica amb una part dedicada a les llengües romàniques a Amèrica (Canadà, Mèxic, Antilles, Amèrica del Sud), una a les relacions amb les llengües eslaves (polonès, ucraïnès), una a l'espanyol peninsular i una sobre la Francofonia, sobretot perquè el pròleg fa balanç de les aportacions en francès i després de les en francès. Però el llibre també s'hauria prestat bé a una classificació d'articles de manera intradisciplinària amb una part de sociolingüística, una de traductologia, una altra de lexicografia, una de lingüística de corpus i una de morfologia. Per tant, seria desitjable que en el pròleg s'haguera explicat per què es va seguir aqueix ordre.

La primera contribució de Laurence Arrighi i Tommy Berger (Universitat de Moncton) se centra en el chiac, una varietat de francès que es parla al sud-est de Nou Brunswick (Canadà), on el francès està més envoltat d'anglès que no pas del Quebec. En l'aportació que tracta sobre el chiac, una varietat de francès impregnada d'anglès que es parla a Moncton, no s'explica clarament fins a quin punt el chiac difereix d'altres varietats acadianes, en particular de l'acajun parlat a Baie-Sainte-Marie a Nova Escòcia. I curiosament, en cap moment el chiac es qualifica de *pidgin* (p. 365). Aquesta menció hauria permès fer ressò del capítol (p. 362-381)

sobre la intercomprensió interromànica entre criolls i llengües artificials que explica amb força lògica la transició d'un pidgin a l'estat de crioll. Agraïm aquest article perquè no és purament teòric, sinó que hi ha referències a la vida cultural. Es podria assenyalar que la bibliografia podria haver estat més concisa.

El segon article està escrit per Antonio Manuel Ávila Muñoz (Universitat de Màlaga). S'atura en la qüestió del pas a l'escriptura d'un castellà regional, en aquest cas de l'andalús. Els diagrames per mostrar el vincle entre la llengua nacional i les varietats vernacles són informatius i ben dissenyats. Tot això, un mapa geogràfic hauria estat útil per als lectors.

El tercer article és de la ploma d'Andriy Bilas (Universitat Nacional Precarpatyky Vasyl Stefanyk, Ivano-Frankivsk, Ucraïna). És d'agudesesa actual ja que se centra en les transformacions lèxiques de l'oralitat no estàndard en la traducció literària del francès a l'ucraïnès. No obstant això, l'elecció del corpus compost per la literatura contemporània no està justificada.

A la quarta contribució, Ivo Buzek (Universitat Masaryk, Brno) analitza els gitanos als diccionaris d'argot mexicà del segle XX. És original perquè els gitanos s'acostumen a estudiar més en el context del castellà peninsular.

En el cinquè article, Francisco Calvo Del Olmo (Universitat Federal de Paraná, Curitiba) aborda una varietat que almenys és coneguda amb el nom dels romanistes: el portuñol. Traça la seva gènesi. I, malgrat que la seva feina no és gaire innovadora, si és destacable el fet que mostra pràctiques socials recents.

En el sisè article, Vanessa Casanova (Universitat de Gant) fa una microanàlisi centrada en el complement possessiu amb el verb *abusar* en castellà. L'anàlisi és rigorosa, recolzada per taules que permeten destacar les diferències geolingüístiques. en el castellà vernáculo de Uruguai, Argentina, Veneçuela i República Dominicana.

En el setè article, Verónica Del Valle Cacula (Universitat de Lublin) es fixa en un tecnolecte: el de l'àmbit jurídic fent un estudi contrastiu entre el castellà i l'italià. El que és interessant és que forma part d'un enfocament lingüístic aplicat

per facilitar la feina dels traductors. Mostra les diferències semàntiques per a paraules transparents com el verb *relevat*. A més, el participi present s'utilitza més en italià que en castellà. Pel que fa al gerundi és el contrari.

La vuitena aportació, de Raúl Fernández Jódar (Universitat de Poznań), s'entén en un tema generalment descuidat en la didàctica, el de l'adquisició d'insults en la segona llengua. L'autor s'oblida d'especificar en el seu article que se centra en el castellà après pels estudiants polonesos abans i després d'una immersió de sis mesos en un país de parla espanyola. El títol és *L'adquisició del lèxic del insult a L2*. Mostra que la immersió augmenta el coneixement de dos termes insultants en trenta punts percentuals: *marica*, *mariconazo*. El problema rau en la interferència amb el llenguatge primari per a termes transparents com *ximple*. Els estudiants enquestats sovint els perceben com a més ofensius que ells.

La novena aportació, de Francisco García Marcos (Universitat d'Almeria), aborda els llenguatges corporatius en el cas de la Francofonia i la política lingüística internacional. Es tracta més d'una revisió de la literatura sobre el tema. L'autor mostra que la francofonia primer es va difondre de manera explícita però que actualment és més un procés implícit a nivell d'empreses.

El desè article, d'Anne Gensane Lesiewicz (Universitats de Rennes i Budapest), se centra en el francès contemporani a les ciutats amb una anàlisi de testimonis en línia. L'autora adopta més un enfocament sociòleg que no pas un enfocament lingüista, però contribueix a aclarir els resultats obtinguts fins ara: aquest parlar sovint és estereotipat, tornat a la norma. Aquesta llengua va més enllà del marc dels joves, de manera que la designació d'aquest sociolecte és més aviat impropia.

L'onzena contribució és Małgorzata Izert (Universitat de Varsòvia) se centra en l'aspecte iteratiu d'alguns quantificadors nominals figuratius (anàlisi de corpus) com *Una cadena de*. Ens mostra com es manifesta la iterativitat: mitjançant la intensificació d'adjectius. Hi ha molts exemples. Ens hauria agradat que l'autora mostrés més didàctica en la presentació dels conceptes.

La dotzena contribució, de Lesya Korpan (Universitat de Lviv), examina els regionalismes i la comunicació de la vida provençal a les obres de Marcel Pagnol. És completament intel·ligible. No obstant això, es podria haver evitat una incomoditat: la llengua provençal es descriu com un "dialecte de la langue d'oc" (pàg. 242). El terme és pejoratiu, hauria estat preferible parlar de *varietat lingüística*. A més, la investigadora no va incloure un llibre de Pagnol: *La noia dels ulls foscos* (1921) mentre que aquest llibre té lloc a la regió de Marsella i inclou provençalismes. Tanmateix, mostra com Pagnol va occitanitzar termes francesos i anglesos com la *Torre Eiffel*, *What*.

La tretzena aportació, de Jan Lazar (Universitat de Opole, Ostrava), pretén explicar l'argot de la prostitució i la seva presència als diccionaris actuals. El títol no especifica que la perspectiva sigui franco-txeca. Jan Lazar destaca el fet que els diccionaris només conserven alguns dels termes d'argot per designar les prostitutes. Destaca la freqüència dels termes, els ordena temàticament (menjar, lloc de treball, infància).

La catorzena contribució, de Mikołaj Nkollo (Universitat de Poznań), se centra en els inicis nasals i buits en els pronoms clítics acusatius preverbals portuguesos europeus. La consulta es basada en corpus. Ja que l'estudi és molt tècnic, és accessible a un públic restringit. No obstant això, un mapa geogràfic de Portugal i molts exemples concreten la posició.

La quinzena aportació, d'Enrique Pato (Universitat de Montreal), desxifra els usos del verb *tener* (*tenir*) com a auxiliar en els temps compostos en espanyol actual. Erròniament, es creu que és prerrogativa de determinades zones de parla castellana. L'aportació revela que, en realitat, això afecta tota la Hispanofonia.

La setzena contribució, de Marta Pawłowska (Universitat de Cracòvia) se centra en mostres d'implementació del llenguatge no sexista en textos especialitzats: aproximació al fenomen en espanyol peninsular i català. Com a resultat, poques vegades es segueixen les recomanacions estatals. Tanmateix, l'article ens demostra que el català és més creatiu que el castellà. Efectivament, en català, de vegades tenim el femení seguit del masculí amb per

exemple *nenes i nens*, de vegades l'inrevés amb per exemple *el ciutadà o la ciutadana*, mentre que en castellà, gairebé sempre és el masculí seguit del femení.

La dissetena aportació, de Juan Manuel Pedroviejo Esteruelas (sense universitat indicada), examina l'evolució i el canvi lingüístic intergeneracional de la parla dels pastors de Mucientes (Valladolid). Se centra en dues generacions de pastors i, per tant, estudia la variació genoelectal (Blas Arroyo 2005). Aquest tipus de variacions poques vegades es posa en primer pla en sociolingüística, d'aquí l'interès del capítol. Mostra que el canvi lingüístic afecta sobretot a la fonètica i menys al lèxic.

La divuitena contribució, de Iwona Piechnik (Universitat de Cracòvia) es diu *Intercomprensió romànica entre noies de llengües romàniques: crioll i artificial*. Es basa en dos exemples clàssics: el Pare Nostre i El Petit Príncep. Mostra que entre els criolls són els basats en el portuguès els que més destaquen. Entre les llengües artificials, el kumanian és el que més destaca de les altres. Ens hauria agradat que certes llengües es presentessin més: de quines llengües es basa el kumanian? En quin context va sorgir?

La dinou contribució Iwona Piechnik es diu *L'e-morfologia dels digilectes de les llengües romàniques*. Sigui quin sigui l'idioma, la combinació més freqüent són dos mitjans: un síncope seguit d'un apòcope és un d'ells. Més rarament, trobem tres processos.

La vintena contribució es de Piotr Sorbet (Universitat de Lublin). El tema es la substitució paronímica de model antroponímic a l'espanyol a Amèrica. El fenomen és menys freqüent que els de derivació, composició, manlleu. Es manté més aviat limitat a l'argot. Però també es troba a la literatura (Azuela 1932). Però si l'opció de basar-se en un corpus de cinc països està justificada, hauria estat preferible estendre l'estudi a tots els països llatinoamericans.

La vint-i-primera contribució es d'Olga Stepanova (Universitat de Sorborna Paris Nord). El seu tema es *Els tics lingüístics dels joves: inútils o imprescindibles?* Revela que els tics del llenguatge es veuen de manera

menys pejorativa que en el passat. Lamentem que l'elecció de les quatre novel·les no estigui prou motivada, sobretot perquè la més recent ja data del 2013 (Djennad). Podria haber empleado otros autores como Santaki (2008) porque

La vint-i-segona contribució d'Ewelina Stręciwilk (Universitat de Lublin) es diu *Ambigüitat pragmàtica en els títols de la premsa francesa en línia*. El títol podria especificar que només són títols extrets de France24, un canal de televisió de l'inici. L'estudi revela que els títols ambigus són molt minoritaris (només un 12%). Atès que l'estudi es va fer abans de la pandèmia, podem suposar que ha evolucionat molt des d'aleshores.

La vint-i-tercera aportació és de Verónica Vivanco Cervero (Universitat de Madrid). Està interessada en la personificació en els idiomes tècnics espanyol i anglès. En conseqüència, el procés és més freqüent en castellà que en anglès. El corpus seleccionat inclou diccionaris monolingües i bilingües, tant en format digital com en paper.

La vint-i-quatrena aportació, de la nostra editora Marta Wicherek (Universitat de Cracòvia), es fa ressò de la de Verónica Del Valle Cacela. De fet, es recolza en el gerundi de l'espanyol legal per percebre la seva traducció al polonès. El problema és que el gerundi pot tenir diversos significats en castellà i, per tant, la seva traducció no és evident.

Un aspecte millorable en tota l'obra es refereix a l'ús de la terminologia. Per exemple, els termes de *dialectes* i *patois* en el pròleg encara que aquestes paraules es consideren pejoratives. Els científics avui prefereixen parlar-ne *géolectes* (Bouamara, 2019), un terme més precís i més en adequació morfològica i fonètica amb *sociolecte*, *etnolecte*, *idiolecte* etc. Totes aquestes varietats lingüístiques constitueixen dialectes, ja que aquest terme significa això. La paraula *géolecte* hauria concordat millor amb els altres utilitzats, és a dir, els de *digilectes* (Veszelszki 2010 i 2017; Piechnik 2018) i *professiolecte*.

En qualsevol aspecte ortotipogràfic es troben algunes errates com que la majúscula al francès com si es tractés de l'home francès,

quan efectivament és l'idioma francès el que es designa. A més, l'accent circumflex es troba a faltar diverses vegades. Òbviament, les errates no mantenen interès al contingut de la monografia.

En definitiva, admirem el fet que les aportacions es recolzen en bibliografies i sitografies molt extenses, fet que en reforça el caràcter científic. Es valorarà que els estudis inclouen repetidament llengües romàniques que sovint es deixen de banda. És el cas del romanès comparat amb el portuguès, el castellà, el francès i l'italià d'Iwona Piechnik en el context de la seva anàlisi dels ciberllengües. També haurien tingut el seu lloc les anàlisis que inclouen el mirandès, el meglenoromanès, l'istroromanès. El romanx només s'esmenta en el paràgraf dedicat al *patriçois*, una llengua imaginària que deu el seu nom al seu inventor, Patrick Baert (Baert 2001 i 2020), lingüista való. L'occità té la sort de ser citat més: en el paràgraf dedicat al talossà, una llengua de ficció creada pel nord-americà Robert Ben Madison (p. 371; Madison 1980), i en el dels projectes universitaris d'intercomprensió interromànica, en aquest cas *Romanicaintercom*. De fet, és la seva subvarietat la que està més en el punt de mira gràcies al capítol de l'ucraïnesa Lesya Korpan sobre els trets provençals als llibres de Marcel Pagnol. És lamentable que no s'hagi assignat un DOI a aquesta publicació per, entre altres coses, facilitar-ne la referència als arxius oberts de HAL.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Azuela, M. (1932). *La Luciérnaga*. Espasa-Calpe.
- Baert, P. (2001). <https://patrizju.webnode.be/>
- Baert, P. (2020). *Ip-Pringeddu*. Sense editor.
- Blas Arroyo, J. L. (2005). *Sociolingüística del español: Desarrollo y perspectivas en el estudio de la lengua española en el contexto social*. Cátedra.
- Bouamara, K. (2019). Du passage à l'écrit à la grammatisation : le cas du tamazight de Kabylie. *Asinag*, 14. <http://journals.openedition.org/asinag/302>
- Djennad, Z. (2013). *Tabou. Confession d'un jeune de banlieue*. Les Éditions du Panthéon.
- Madison, R.B. (1980). <http://talossan.com/history/>
- Piechnik, I. (2018). *Digilectes : langages de l'homo electronicus et ludens*. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Santaki, R. (2008). *La petite cité dans la prairie*. Éditions Le Bord de l'Eau.
- Veszelszki, Á. (2010). Digilektus a lektusok rendszerében. En Illés-Molnár, M., Kaló, Z., Klein, L. i Parapatics A. (eds.). *Félúton 5. Az ELTE BTK Nyelv-tudományi Doktori Iskolájának konferenciája* (pp. 199–215). ELTE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskola.
- Veszelszki, Á. (2017). *Digilect : the impact of infocommunication technology on language*. De Gruyter.

